

práva, podle něhož případ řešiti jest, a nikoli že je tu vada dle domácího práva, jež v potaz vůbec nepřichází. Pokud jde o překážku donucení dle §u 55 obč. zák., tu ovšem novější nauka napadá teorii Ungrovu (Syst. I, str. 190 násl.), dle které překážky manželství posuzují se dle práva bydliště manžela, jež měl v čase uzavření sňatku (str. 192). Hlavně se proti tomu namítá, že by takto bylo ponecháno libovůli stran, které právo si chtějí pro svůj sňatek za rozhodné zvoliti (Walker, str. 487), i hájí se tu theorie, podle které má rozhodným býti státní občanství a tudíž právo státu, jehož příslušníkem ta která strana jest (Walker str. 514, 515, 534). V tom smyslu se vykládá nyní § 4 obč. zák., jenž stanoví, že tuzemští občané jsou i v cizině vázáni na zdejší zákony při jednáních, jež »v tuzemsku právní účinky mají«, kdežto dřív vykládala se tato stať v ten rozum, že tuzemec je při sňatku v cizině uzavřeném vázán na zdejší zákony jen, pak-li již tehdy, při uzavírání sňatku ob-
 myšleno bylo, by sňatek měl účinky doma, zejména tedy když uzavírající jej strana obmyšlela již tehdež vrátiti se s druhou stranou do tuzemska, nikoli však, když v čase sňatku trvale byla v cizině usazena a teprv později pojme úmysl vrátiti se sem. V projednávaném případě žalobce žil v Rusku již od roku 1914, vystěhovav se tam 4 měsíce již před vypuknutím války, a, když uzavřel roku 1918 sporný sňatek, jistě nemyslel na nějaké účinky jeho v rodném státě, nýbrž obmyšlel zůstat i na dále v Rusku, tím spíše, že se domníval, že obdržel bohatou nevěstu, jejíž rodina měla statky doma v Rusku, ovšem tehdež už sovětskou vládou zabavené. Ale buď jak buď, netřeba se řešením této sporné otázky zabývati, když tato překážka vůbec dána není, takže, nechť jest rozhodným právo zdejší nebo sovětské, vždy výsledek bude týž. Podle stavu spisů, provedených důkazů a zvláště založených dopisů žalobcových nemůže býti nižádné pochybnosti o tom, že žalobce vzal si žalovanou, mladé, hezké, a dle jeho tehdejšího domnění bohaté děvče, rád, z lásky a v naději na značné věno, a nikoli z nějakého strachu před sovětskými úřady a podléhaje přemlouvání rodiny nevěstiny, a teprv později, kdž se v naději své zklamal, počal se odcizovati a manželství rozbíjeti. Tím jest však zodpověděn také důvod rozluky. Důvod písm. d), udanlivé úklady manželčiny jemu strojené, nechal žalobce v dovolání již padnouti, a drží se jen písm. h), t. j. rozvrat. Avšak předně není ani dobře viděti, proč tu má býti rozvrat, leda proto, že se právě naděje žalobcovy, že se přižení do bohaté rodiny, nesplnily a on opustil ženu a její rodinu, nestaraje se o její osudy a nestoje o to, by ona se za ním do jeho vlasti přistěhovala, to jest, je-li tu rozvrat skutečně, tedy jej zavinil jedině a výlučně žalobce sám, že nechal v sobě vzejíti rozmrzelost ze sklamaných zrádných nadějí.

Čís. 6422.

Na státu nelze se domáhati náhrady škody proto, že byly na Slovensku zabaveny nekolikované bankovky a vráceny teprve po delší době, kdy cena jich již poklesla, leč že by v tomto směru bylo lze státním orgánům připisovati zavinění na průtahu.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1926, Rv I 309/26.)

Dne 7. srpna 1919 zabavila vojenská policie v Košicích žalobci čtyři tisícikorunové bankovky, které nebyly opatřeny kolky, a odevzdala je finančnímu ředitelství v Košicích. Návrhu žalobcovu na vrácení bankovek bylo vyhověno teprve v roce 1921. Žalobou, o niž jde, domáhal se žalobce na Československém eráru náhrady 2.600 Kč jako rozdílu mezi hodnotou zabavených bankovek v době zabavení a hodnotou jich v době poukazu na vydání bankovek, již prý utrpěl jednak tím, že vojenský policejní úřad, překročiv své oprávnění, mu ony bankovky zabavil, jednak tím, že finanční ředitelství vyhovělo návrhu na vrácení bankovek opožděně. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel nezabývá se právním stavem, nýbrž opírá se jen o udánlivý stav faktický, že totiž v rozhodné době a na rozhodném místě to jest dne 7. srpna 1919 v Košicích, byly nekolované rak.-uh. bankovky, třebaže ne zákonným platidlem, přece platidlem fakticky trpěným, že se ve skutečnosti obchodovaly a tudíž měly fakticky také cenu. Zda-li tomu opravdu tak bylo, netřeba vyšetřovati, a netřeba také rozhodovati, zda po právu dlužno vycházeti jen ze zákonného stavu, či zda možno vycházeti také z tvrzeného stavu faktického, neboť, i když se zaujme toto žalobci příznivější stanovisko a vychází se z tvrzeného stavu faktického, že se řečené bankovky obchodovaly, není tím pro žalobce ničeho získáno, protože ani tu není právních podmínek náhrady škody. Podle obsahu slovenského práva, které tu spočívá na soudní praxi, ručí stát nikoli již hned za každý nezákonný výkon veřejné moci, nýbrž teprve za takový, při němž nezákonnost přivoděna byla zaviněním orgánu k výkonu veřejné moci povolaného. A tu se žalobce ani nepokusil takové zavinění tvrditi, neřku-li dokázati, nýbrž opírá se v podstatě jen o to, že se zabavení stalo neprávem, nezákonně, ježto mu zabavené bankovky byly zase vráceny, což by se nebylo stalo, kdyby byl býval důvod k jich zabavení. Ale, nehledíc k tomu, že, jak řečeno, pouhá bezprávnost (nezákonnost), není-li zaviněna, ještě nestačí, není tím, že bankovky byly žalobci vráceny a zabavení zrušeno, ještě nikterak doloženo, že zabavení se stalo neprávem, nezákonně, neboť oprávněně, zákonně bylo nejen tehdy, když vskutku byl zákonný důvod k jich zabavení, nýbrž i tehdy, když tu bylo podstatné p o d e z ř e n í, že tu jest takový stav, který dle zákona opravňuje k jich zabavení. Zda-li totiž důvod zákonný opravdu tu jest či není, může rozhodnuto býti teprv po skončeném zákonném vyšetření věci, a nemožno žádati, by příslušné orgány veřejné moci bez šetření uhodly pravý stav věci a předvídalý napřed to, co teprve šetřením může býti zjištěno, nebo aby napřed prováděly šetření a předmět zabavení nechaly za tím dosahu své moci uniknouti. Co by z tvrzení žalobcových k obviňování orgánů veřejné moci směřovalo, bylo by především to, že orgány, o které jde (detektivové vojenské policie), překročily prý svoje služební oprávnění tím, že, jsouce pověřeni, by stíhaly padělatele falešných kolků bankovkových a tudíž zabavovaly bankovky falešnými kolky kolkované, zabavily žalobci bankovky nekol-

kevané, ač prý nebylo příčiny pochybovati o jich pravosti. Avšak toto obvinění je vyvráceno notou policejního ředitelství v Košicích ze dne 11. února 1925 a notou ministra s plnou mocí pro správu Slovenska ze dne 16. května 1926, dle nichž řečení orgánové byli pověřeni také zabavováním bankovek neolkovaných, o jaké ve sporu jde, a obdrželi oprávnění to proto, že v rozhodné době pašováno bylo z Maďarska, Polska a Rumunska do území Čsl. republiky právě mnoho bankovek neolkovaných. Že by však toto pověření oněch orgánů bylo zaviněním úředních míst, jež jim je udělilo, žalobce sám tvrditi se neodvažuje, a bylo by to také marné, neboť stát zajisté měl plné právo, chrániti se proti pašování rak.-uh. bankovek do svého území, jak to nesporně plyne z uzávěry hranic, stanovené nařízením ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n., § 9 za účelem okolkování bankovek v rozhodnou dobu na domácím území se nalézajících. Tak tedy postup orgánů veřejné moci nejen nevykazuje žádné viny, ale byl také docela zákonný. Druhé obvinění záleželo by v tom, že žalobci byly vráceny zabavené mu bankovky opožděně, když již cena jejich velice klesla, v roce 1921. Avšak že by uplynutí delší doby od zabavení až do vrácení spočívalo na nějakém zavinění státních orgánů, v jichž působnost věc spadala, nepokusil se žalobce nikterak doličiti, dokonce ani nebyl s to jmenovati orgán, jemuž by domnělý průtah přičítati bylo. Ale průtah sám, i kdyžby tu vskutku byl, ještě není důkazem zavinění a nemůže se naň zakládati nárok na náhradu škody. Neboť průtahy mají, jak známo, příčinu pravidelně mimo jakékoli zavinění ba mimo možnost lidskou ležící. Nejlépe to dovolateli znázorněno příkladem z řízení soudního. Kdyby na př. některý spor byl tak pozdě rozhodnut, že by žalobce prodlením doby té utrpěl škodu na př. proto, že žalovaný v době vydání rozsudku už je bez majetku, takže nárok na něm dobýti nelze, kdežto určitou dobu před rozsudkem ještě v držení majetku k úhradě dostatečného byl, jest pochopitelné, že tomuto průběhu doby o sobě nelze pravidelně přičítati význam zavinění se strany soudu a zakládati naň nárok na náhradu škody. Tak ale také ani v souzeném případě průběh doby sám není ještě důkazem nějakého zavinění.

Čís. 6423.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Válečná léta nelze započítati zaměstnanci do služby, leč že by se byl zaměstnavatel k tomu zavázal.

Titul zaměstnancův (vrchní správce) není rozhodným pro zařadění do té které skupiny.

Správce čtyř dvorů, jež tvořily hospodářskou sekci na velkostatku, náleží do skupiny deváté. Při zařazení do skupiny deváté nerozhoduje počet dvorů, podléhajících správě jednoho zaměstnance.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1926, Rv I 312/26.)